

Harinder Kaur alias Bhupinder Kaur v. The Deputy Commissioner, Amritsar etc. (Sandhwalia, J)

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਆਰਐਸ ਨਰੂਲਾ ਅਤੇ ਐਸਐਸ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਜੇ. ਜੇ.

ਹਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਉਰਫ ਭੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1966 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਟ ਨੰ. 779

5 ਅਗਸਤ 1968 ਈ

ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀ ਸ਼ੈਡਜ਼ ਐਕਟ (1961 ਦਾ III)-ਸ. 5(2)(c), 5(2) (cc), 12 ਅਤੇ 16—
S. 5(2)(cc) — ਵਥਜੈਕਟ ■ ਅਤੇ ਦਾ ਘੋਰਾ—ਉਪਭਾਗ
ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ — ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਮ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ — ਅਜਿਹੀ ਖਾਲੀ ਥਾਂ — ਕੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ — ਧਾਰਾ 5 (2)(ਸੀ)
ਅਤੇ 5(2)(ਸੀਸੀ)—ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ — ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜੇ.)।— ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀਸੀ) ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹਰੇਕ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਬਲਾਕ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਚੋਣ ਦਾ ਇਹ ਨਿਯਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਅਚਨਚੇਤ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਪ-ਭਾਗ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਗੁਪਤ ਮਤਦਾਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਆਮ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦਾ ਵੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 5(2)(c) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। (ਪਰਾ 12)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2)(ਸੀਸੀ) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 16 ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ (ਸੈਬਰਾਂ ਦਾ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ) ਨਿਯਮ, 1961 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 5(2) (ਸੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 5(2) (ਸੀਸੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ. ਐਕਟ.

ਹੌਲਡ, (ਪ੍ਰਤੀ ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.)- ਧਾਰਾ 5(2) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; (i) ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਸੈਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸੈਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ; ਜਾਂ (ii) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤ ਨੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸੈਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀਸੀ) ਨਾ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਉਸ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

(Para 12)

ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਪਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। . ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਵਰਗ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ (cc)(i) ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (c)(i) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ (ਸੀਸੀ) ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਾਭ ਉਸ ਦੀਆਂ ਹੱਕਦਾਰ ਦੋਵਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ (ਸੀਸੀ) ਸਿਰਫ "ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ" ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜੋ ਉਸਨੇ 10 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, 1966 ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਕੌਰ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਸੀਟ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਚੋਣ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ ਸੀ ਨੂੰ ਉਕਤ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਕੋ-ਆਪਟਿਡ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕੋ-ਵਾਰੰਟ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਟੀਐਸ ਡੀ ਓਆਬੀਆ, ਇੱਕ ਡੀਵੋਕੇਟ।

MS P ANU, ਇੱਕ Dvocate for a Dvocate -G ENERAL (P UNJAB), ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1, 2 ਲਈ ਅਤੇ JS R EKHI, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਲਈ ਇੱਕ D ਵੋਕੇਟ।

ਨਿਰਣਾ.

ਐਸ ਅੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜੇ.—ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਤੱਥ ਇੱਕ ਤੰਗ ਕੰਪਾਸ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਰਿੱਟ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਿੰਡ ਕਿਰੀਆਂ, ਤਹਿਸੀਲ ਤਾਮ ਤਾਰਨ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਪੰਚ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਚੋਲਾ ਸਾਹਬ ਦੀ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਆਮ ਚੋਣ ਫਰਵਰੀ, 1965 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਮ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਰੀਮਤੀ। ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਗੁੰਮ ਕੌਰ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸ. ਘੁਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਭਗਵਾਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਤਾਰੋ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀਮਤੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਅੱਗੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੀ. ਭਗਵਾਨ

Harinder Kaur alias Bhupinder Kaur v. The Deputy Commissioner, Amritsar etc. (Sandhwalia, J)

ਕੌਰ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਦਰਜੇਬੰਦੀ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸੀ।

(2) ਜਦੋਂ 25 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਲੀ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ 16 ਮੈਂਬਰ ਸਿੱਧੀ ਵੋਟਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ, 4 ਹਰੀਜਨ ਮੈਂਬਰ ਸਹਿ-ਚੋਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2), ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਲਈ ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 5(2) (ਸੀਸੀ), ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ। ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਉਪਰੋਕਤ ਭਗਵਾਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ. ਭਗਵਾਨ ਕੌਰ ਜੋ ਕਿ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਦੀ ਸਹਿ ਮੈਂਬਰ ਸੀ, ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਸੀਟ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ 10 ਮਾਰਚ, 1966 ਨੂੰ ਉਕਤ ਮੰਤਵ ਲਈ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2)(ਸੀਸੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਤਾਰੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3, ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਦੀ ਸਹਿ-ਚੁਣਤੀ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਜੋ ਫਰਵਰੀ, 1965 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੀ ਸੀ। . ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1966 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦਾ ਨਾਮ ਇੱਕ ਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀ ਇਹ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੈ। ਤਾਰੇ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਰਿਟਰਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 4-ਏ ਦੀ ਸੋਧ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ (ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ) ਮੈਂਬਰਜ਼) ਨਿਯਮ, 1961, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਉਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਮ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਵੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) (ਸੀਸੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹਨ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ੍ਰੀ ਟੀ.ਐਸ. ਦੁਆਬੀਆ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 5(2)(ਸੀਸੀ) ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਮ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 16 ਅਤੇ 5(2) (ਸੀ), ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। (ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ) ਨਿਯਮ, 1961. ਉਸਦਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ wlvch ਰਿਲਾਇੰਸ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 5(2) (ਸੀਸੀ) ਦੀ ਬਜਾਏ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5f2l(c) ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਓਰੇਵਿਜ਼ਨ ਹੈ। ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ। ਇਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ: ਉਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇੱਕ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 5(2)(ਸੀਸੀ) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਾਰਾ 5(2) (ਸੀ) ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਖਤਮ ਹੋਣ

ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਮ. ਐਫ. 5(21) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪ-ਸਬੰਧੀ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਪੰਚਵਤ ਸੰਮਤੀਆਂ (ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ (ਨੰਬਰ 1) ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ੍ਰੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ +ਟੋਪੀ ਦੇਣ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ, ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 5(2)(ਸੀਸੀ) ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 5(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਐਫ. 5(2) ਅਤੇ ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(6) ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 5(2)(cc) ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੋਧੇ ਹੋਏ *bv* ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਹਿ-ਚੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਮ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਬਾਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸਖਿਪ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(7) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(2) (ਸੀਸੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, *ਜਲਪੂ ਰਾਮ*, *ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ*, *ਕੁਲੂ ਅਤੇ ਹੋਰ (1)* ਅਤੇ *ਚਰਨ ਦਾਸ ਡੋਗਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2)*

(1) 1965 ਦੇ CW 536 ਨੇ 12 ਮਈ, 1965 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

(2) 1965 PLR 1238

Harinder Kaur alias Bhupinder Kaur v. The Deputy Commissioner, Amritsar etc. (Sandhwalia, J)

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2)(ਸੀਸੀ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ-ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਖਾਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਥਾਰਟੀ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(3) ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਜੋ ਨੁਕਤਾ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-

“ਕੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਹਿ-ਚੁਣਾਈ ਗਈ ਮਹਿਲਾ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਅਸਧਾਰਨ ਅਸਾਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ 5(2) (ਸੀਸੀ) ਦੇ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।”

(9) ਇਸ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਦਾ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 5(2)(cc)(i) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਔਰਤ ਜਿਸ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਤੀਜੇ ਜਾਂ ਹੇਠਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੇਗੀ? ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(10) ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਐਕਟ, 1961, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਜ਼ਟ, 25 ਜਨਵਰੀ, 1961 ਦੇ ਅਸਧਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਪੂਰਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਚੋਣਾਂ, ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ, ਤਹਿਸੀਲ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਰੇਕ ਤਹਿਸੀਲ ਜਾਂ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਨੂੰਨ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਔਰਤ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ। ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1964, ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ

1964 ਦਾ ਨੰਬਰ 14 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਐਕਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਧਾਰਾ 5(2)(ਸੀਸੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜੋ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5(2)(ਸੀਸੀ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦਾ ਹੈ: -

“ਪੈਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਆਮ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਚਾਹਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ-

- (i) ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਅਧੀਨ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਔਰਤਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਔਰਤ ਨਹੀਂ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਔਰਤ ਹੀ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਔਰਤ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:

ਸ਼ਰਤ ਹੋਰ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਔਰਤ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੇ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜੀ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇ ਔਰਤਾਂ ਜਾਂ ਇੱਕ ਔਰਤ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ;

- (ii) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਅਧੀਨ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। :

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਧੀਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ, ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਤਿੰਨ, ਦੋ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਅਧੀਨ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:

ਬਸ਼ਰਤ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਚਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜਦੇ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।”

Harinder Kaur alias Bhupinder Kaur v. The Deputy Commissioner,
Amritsar
etc. (Sandhwalia, J)

(11) ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ 5(2) (c) 'ਤੇ ਸੰਪਰਦਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

“ਸਹਿਯੋਗੀ ਮੈਂਬਰ, ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ-

(i) ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਔਰਤਾਂ; ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਔਰਤ ਨਹੀਂ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਔਰਤ ਹੀ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

(ii) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਧੀਨ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਚੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਧੀਨ ਕੋਵਲ ਇੱਕ, ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਤਿੰਨ, ਦੋ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(12) ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ (ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ) ਨਿਯਮ, 1961 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(2)(c) ਦੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5(2)(c) ਵਿੱਚ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜੋ ਸਹਿ-ਚੋਣ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਪਦੰਡ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹੋਣ। ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ (ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ) ਨਿਯਮ, 1961 ਦੇ ਹੋਰ ਨਿਯਮ 5(2) ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸਹਿ-ਚੋਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਨੇ ਸਬੰਧਿਤ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਸਾਰੇ ਮੁਢਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਚੁਣਨ ਲਈ ਸੀ। ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ (ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ) ਨਿਯਮ 1961 ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 4 ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੋਰਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ 4-ਏ ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਪ੍ਰੋਡੈਂਟਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(2) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀਸੀ) ਅਧੀਨ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਕੋਰਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿਯਮ 5 ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੈ

I.LX ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1969)2

ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 6 ਗੁਪਤ ਮਤਦਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਚੋਣ ਲਈ ਗੁਪਤ ਬੈਲਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਲਈ ਨਿਯਮ 8 ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਖਰੀ ਨਿਯਮ 9 ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੇ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਮਤਦਾਨ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਨੂੰ 1964 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 14, ਧਾਰਾ 5(2)(ਸੀਸੀ) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਖਰੜਾ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲੋੜੀਂਦਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5 (2) (ਸੀਸੀ) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ, ਸੋਧ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਭਾਵਿਤ ਉਦੇਸ਼, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (ee) ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹਰੇਕ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਬਲਾਕ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਚੋਣ ਦਾ ਇਹ ਨਿਯਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਅਚਨਚੇਤ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਗੁਪਤ ਮਤਦਾਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਆਮ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦਾ ਢੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 5(2)(c) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 5(2)(ਸੀਸੀ) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(2) (ਸੀ) ਰੀਡ-ਵਿਦ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ (ਸੋਬਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਰੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ,; 1961

(13) ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀ AET ਨੇ ਧਾਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਜੋ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ

Harindcr Kaur alias Bhupinder Kaur v. The Deputy Commissioner, Amritsar etc. (Sandhwalia, J)

ਆਮ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਸੋਧ ਦੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ* ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਐਡ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦਾ ਹੈ: -

- (1)) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਜਾਂ ਕੋ-ਆਪਟਿਡ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨਾਲ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਮੌਤ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ।
- (2) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਮ ਅਸਾਮੀ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਉਹ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰਦਾ ਹੈ, ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਜੇਕਰ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਚੋਣ ਜਾਂ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

(14) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ "ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਣ-ਸੋਧਿਆ ਅਤੇ ਆਮ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਅਤੇ 16 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੈ। ਵਿਕਲਪ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪੇਟੈਂਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਜੋ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਸੋਧ ਐਕਟ। ਦੇ 1364 ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 5(2)(c) ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪੇਟੈਂਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਪਤ ਮਤਦਾਨ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ: ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ, ਸਿਰਫ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ ਸਨ। ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 5 (2) (ਸੀਸੀ) ਨੂੰ, ਇਸਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 5(2) (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਚੋਣ ਦੇ ਆਮ ਢੰਗ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5(2) (ਸੀਸੀ)(i) ਦਾ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਵਾਨਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"ਬਸ਼ਰਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਔਰਤ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੇ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜੀ, ਤਾਂ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਜਾਂ ਇੱਕ ਔਰਤ, ਜੋ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਚੀ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਈ-ਓਪਟਿਡ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

(15) ਜੇ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ "ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਆਮ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ - ਟੂਏਏਕਸ਼ਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ।

5(2)(cc)(i) ਤਾਂ ਧਾਰਾ 5(2)(c) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵਰਚੁਅਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਲੋੜੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮਹਿਲਾ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸੀ।

(16) ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਦਲੀਲ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਧਾਰਾ 5(2)(cc)(i) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਨੁਮਾਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੈ-

"ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਅਧੀਨ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਔਰਤ ਨਹੀਂ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

(17) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਸਹਿ-ਚੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਕੀ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘੱਟ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਣ। ਜਦੋਂ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤੀਜੀ, ਚੌਥੀ ਜਾਂ ਪੰਜਵੀਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਦਬਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕੇਸ ਵਜੋਂ, ਦੋ ਔਰਤਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੋਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਔਰਤ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ। ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਚਾਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਲਈ ਚੁਣੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 12 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਸਾਮੀ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਰੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 5 (2) (ਸੀਸੀ) (i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੀਜੀ, ਚੌਥੀ ਜਾਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਹਿਲਾ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਦਰਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(18) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਫਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2

ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਐਨ ਆਰੁਲਾ, ਜੇ.— (19) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਈ ਲਾਰਡ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਸਬਿਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਆਮ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚ ਦੀ ਚੋਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ। ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) (ਸੀਸੀ) (i), ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚ ਦੀ ਮੌਤ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਚੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਔਰਤ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਮੇਤ ਦੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਆਮ ਚੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਬੰਧਤ ਸੰਮਤੀ। ਜੇਕਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ

Harinder Kaur alias Bhupinder Kaur v. The Deputy Commissioner, Amritsar etc. (Narula, J.)

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਰੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਇੱਕਮਾਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਣਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਅਤੇ 5 (2) (c) (i) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 16 ਦੁਆਰਾ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਭਗਵਾਨ ਕੌਰ ਦਾ।

ਧਾਰਾ 12 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ "ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ" ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਲਾਕ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਬਲਾਕ ਲਈ "ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ" ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਨਾ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਸੀਸੀ) ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ; (i) ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ; ਜਾਂ (ii) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤ ਨੇ - ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀਸੀ) ਨਾ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਉਸ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ, ਪਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੁਣੇ ਗਏ, ਵਿੱਚ

ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਧਾਰਾ (CC) (i) ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (c) (i) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ (ਸੀਸੀ) ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਾਭ ਉਸ ਦੀਆਂ ਹੱਕਦਾਰ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ (ਸੀਸੀ) ਸਿਰਫ "ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ" ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਦੁਆਬੀਆ ਦੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ (ਸੀਸੀ) ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ" ਸਾਨੂੰ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਲਾਕ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਨਰਲ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਲੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਹਿਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਪਲਬਧ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਕੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹਿ-ਚੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀਟ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਸੀਸੀ) ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਵਚਨ ਵਿੱਚ "ਸੰਮਤੀਆਂ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ (ਸੀਸੀ) ਵਿੱਚ "ਬਾਅਦ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਤਮਕ ਚੋਣ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹਰ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ "ਸਬੰਧਿਤ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ "ਸੰਮਤੀਆਂ"। "ਸੰਮਤੀਆਂ" ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੀ ਬਜਾਏ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ

ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਆਮ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚੋਲਗੀ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਨਾਲ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਵਿੱਚ "ਦੇ ਔਰਤਾਂ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਵੈਚਲਿਤ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂ ਸੰਪਾਵਾਲੀਆ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ vt ਦ ਸਟੇਟ (ਸਰਕਾਰੀਆ, ਜੇ.)

ਨੰਬਰ ਦੀ ਕਥਿਤ ਗੇਦ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਹੁਣ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(2)(c)(i) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਬਲਾਕ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਔਰਤ ਦੀ ਅਸਧਾਰਨ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੇ)। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਆਰ. ਐਨ. ਐਮ.

ਅਪੀਲੀ ਅਪਰਾਧੀ

ਆਰ ਐਸ ਸਰਕਾਰੀਆ

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋਹਲ, ਆਦਿ।—ਅਪੀਲੈਟਸ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1965 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 121

ਅਗਸਤ; 19, 1968 ਈ

Code of Criminal Procedure (V of 1898) — S. 196-A — institution of India (1950) — ਆਰਟੀਕਲ 166—" ਸਰਕਾਰ" — ^-ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਅਰਥ— ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ—ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ— ਕੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ — ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ (ਅਲਾਟਮੈਂਟ) ਨਿਯਮ (1953) — ਨਿਯਮ 3 — ਮਦ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ — ਕੀ ਡੈਲੀਗੇਟ ਪੀ 1 ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ- ਧਾਰਾ 196-ਕੇ(2)

Harinder Kaur alias Bhupinder Kaur v. The Deputy Commissioner, Amritsar etc. (Narula, J.)

ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹਿਮਤੀ- ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਐਸ. 196- ਏ (1) - ਸਾਜਿਸ਼ ਦਾ ਉਦੇਸ਼- ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਸਿਰਫ ਇੱਕ- "ਆਬਜੈਕਟ" - ਦਾ ਮਤਲਬ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 196-ਏ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ 'ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜਪਾਲ, ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅੰਤਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 166 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਸੀਸੀਡੀਆਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ। ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 196-ਏ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਰੀ, ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ o ਸੋ f-